

Dosarul nr.2r-550/23
2-22026389-01-2r-01122023

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – I. Dadu
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – N. Budăi, I. Cotruță, I. Țurcan

DECIZIE

28 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Ion Malanciuc
Diana Stănilă

examinând recursul declarat de către Corneliu Filipaș, reprezentat de avocatul Natalia Gratii,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Mariana Filipaș împotriva lui Corneliu Filipaș, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului s. Rîșcani, mun. Chișinău privind desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori și a cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din data de 26 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea Corneliu Filipaș cu privire la repunerea în termen a cererii de apel, s-a restituit apelul depus de Corneliu Filipaș, din motiv că a fost depus în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen,

constată:

La 22 februarie 2022 Mariana Filipaș a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Corneliu Filipaș, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului s. Rîșcani, mun. Chișinău privind desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 25 ianuarie 2023 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată, s-a desfăcut căsătoria înregistrată între Corneliu Filipaș și Mariana Filipaș, s-a determinat domiciliul copiilor minori cu mama, s-a încasat din contul lui Corneliu Filipaș în beneficiul Mariane Filipaș pensia pentru întreținerea copiilor minori în mărime fixă de 2 500 lei pentru fiecare copil, plătită lunar începând până la atingerea majoratului copiilor minori, cheltuielile de judecată în mărime de 40 lei pentru plata taxei de stat și în mărime de 6 060 lei pentru asistența juridică și în beneficiul statului în mărime de 2 700 lei. (f.d. 99-100, vol. II)

La 16 iunie 2023 Corneliu Filipaș a declarat apel nemotivat, solicitând repunerea în termenul de declarare a apelului, casarea hotărârii instanței de fond în partea stabilirii domiciliului copiilor minori cu mama și încasarea pensiei de întreținere cu restituirea dosarului la o nouă examinare în instanța de fond. (f.d.113-115,vol.II)

Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din data de 26 septembrie 2023 a respins cererea Corneliu Filipaș cu privire la repunerea în termen a cererii de apel, a restituit apelul depus de Corneliu Filipaș ca fiind depusă în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen. (f.d.169,173, vol. II)

Împotriva încheierii instanței de apel a depus recurs Corneliu Filipaș, reprezentat de avocatul Natalia Gratii, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii contestate cu restituirea spre judecare a problemei soluționată prin încheierea casată. (f.d.176-179, vol. II)

În motivarea recursului Corneliu Filipaș, reprezentat de avocatul Natalia Gratii, a menționat că instanța de apel nu a luat în considerație probele anexate la cerea de apel și nu a examinat multiaspectual argumentele în vederea stabilirii motivării justificative a repunerii cererii de apel în termen de contestare.

Recurentul a menționat că dispozitivul hotărârii a fost pronunțat la 25 ianuarie 2023, pârâtul nefiind citat în mod legal despre data, ora și locul examinării cauzei și ca rezultat a fost lezat de dreptul de a face explicații și să prezinte documentele necesare. Acesta a mai relatat că în perioada 28 ianuarie 2023-01 iunie 2023 s-a aflat peste hotarele țării și ca rezultat nu a avut posibilitatea reală să primească careva citații, hotărârea instanței și să realizeze dreptul său de a contesta în termen hotărârea.

Corneliu Filipaș a subliniat că prin telefonogramă a fost înștiințat doar despre examinarea pretenției cu privire la desfacerea căsătoriei cu care a fost de acord, însă odată cu examinarea acestei pretenții au mai fost examinate și pretențiile cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori cu mama și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori, cu care nu a fost de acord și despre care nu a fost înștiințat legal. Faptul că pe rolul instanței de judecără s-au aflat două cauze civile separate cu privire la desfacerea căsătoriei și cu privire la încasarea pensie de întreținere atestă portalul instanțelor judecătorești, despre conexarea cărora nu a cunoscut.

Mai mult, nu i s-a adus la cunoștință cererea de concretizare a pretențiilor din data de 23 ianuarie 2023, prin ce i s-a încălcat dreptul să-și expună poziția și să depună referință/acțiune reconvențională în privința noilor cerințe.

La 20 decembrie 2023 avocatul Ludmila Bîrcă în interesele Marinei Filipaș a depus referință asupra recursului înaintat de către Corneliu Filipaș, reprezentat de avocatul Natalia Gratii, prin care a solicitat respingerea recursului cu menținerea încheierii.

Conform articolului 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Încheierea Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 26 septembrie 2023, expediată apelantului prin intermediul oficiului poștal, la 09 noiembrie 2023, confirmare privind recepționarea acesteia la materialele dosarului lipsește. (f.d.174, vol.II)

În aceste circumstanțe recursul depus de către Corneliu Filipaș, reprezentat de avocatul Natalia Gratii la 14 noiembrie 2023 se consideră a fi depus în termen.

În corespundere cu art. 426, alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Examinând recursul declarat, prin prisma argumentelor invocate de recurentă și a materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept pertinente speței, Completul de

judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea încheierii din 26 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 427, lit. a) din Codul de procedură civilă instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Instanța de recurs a constatat că la 22 februarie 2022 Mariana Filipaș a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Corneliu Filipaș, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului s. Rîșcani, mun. Chișinău, prin care a solicitat atât desfacerea căsătoriei, cât și determinarea domiciliului copiilor minori cu mama.

Prin încheierea din data de 25 februarie 2022 Judecătoria Chișinău, sediul Centru a acceptat spre examinare cererea de chemare în judecată depusă de către Mariana Filipaș privind desfacerea căsătoriei și determinarea domiciliului copiilor minori cu mama. (f.d. 10, vol.I)

Materialele cauzei atestă că copia încheierii din 25 februarie 2022 și citația a fost expediată în adresa lui Corneliu Filipaș și recepționată de către acesta la 04 martie 2022, fapt confirmat prin avizul de recepție DS8006386451AS. (f.d.12, vol. I)

Totodată, potrivit telefonogramei din 22 noiembrie 2022 pârâtul a fost înștiințat că ședința de judecată din 22 noiembrie 2022, ora 10.00 pentru examinarea cererii de chemare în judecată depusă de către Mariana Filipaș privind desfacerea căsătoriei și determinarea domiciliului copiilor minori cu mama, comunicând că cunoaște despre ședința de judecată și că nu se va prezenta. (f.d. 44, vol. I)

Ședința de judecată preconizată pentru data de 22 noiembrie 2022, ora 10.00 nu a avut loc, fiind amânată pentru data de 25 ianuarie 2023. (f.d.45, vol.I)

Tot din materialele dosarului rezultă că la 31 octombrie 2022 Mariana Filipaș a depus o altă cerere de chemare în judecată împotriva lui Corneliu Filipaș, prin care a solicitat încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori. (f.d. 76-77, vol.II)

Prin încheierea din data de 25 ianuarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a conexas cauza civilă intentată de către Mariana Filipaș împotriva lui Corneliu Filipaș cu privire la încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori cu cauza civilă intentată de către Mariana Filipaș împotriva lui Corneliu Filipaș cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori cu mama. (f.d. 96, vol.II)

La data de 25 ianuarie 2023 Judecătoria Chișinău, sediul Centru a admis parțial cererea de chemare în judecată, a desfăcut căsătoria înregistrată între Corneliu Filipaș și Mariana Filipaș, a determinat domiciliul copiilor minori cu mama, a încasat din contul lui Corneliu Filipaș în beneficiul Mariane Filipaș pensia pentru întreținerea copiilor minori în mărime fixă de 2 500 lei pentru fiecare copil, plătită lunar începând cu data adresării cererii în judecată - 31 octombrie 2022 și până la atingerea majoratului copiilor minori, cheltuielile de judecată în mărime de 40 lei pentru plata taxei de stat și în mărime de 6 060 lei pentru asistența juridică și în beneficiul statului în mărime de 2 700 lei. (f.d. 99-100, vol. II)

La 16 iunie 2023 Corneliu Filipaș a declarat apel nemotivat, solicitând repunerea în termenul de declarare a apelului, casarea hotărârii instanței de fond în partea stabilirii domiciliului copiilor minori cu mama și încasarea pensiei de întreținere cu restituirea dosarului la o nouă examinare în instanța de fond. (f.d.113-115,vol.II)

Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din data de 26 septembrie 2023 a respins cererea Corneliu Filipaș cu privire la repunerea în termen a cererii de apel, a restituit

apelul depus de Corneliu Filipaș ca fiind depus în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen. (f.d.169,173, vol. II)

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține ca fiind corectă concluzia instanței de apel cu privire la respingerea cererii cu privire la repunerea în termenul de declarare a apelului și restituirea apelului ca fiind tardiv din considerentele ce preced.

Conform prevederilor art. 362, alin. (1), alin. (3) din Codul de procedură civilă termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termenul de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art. 116.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniază că termenul de procedură instituit de legiuitor pentru demararea căii de atac în ordine de apel este prevăzut de o normă imperativă și anume art. 362, alin. (1) din Codul de procedură civilă, care stipulează că începutul curgerii termenului de depunere a apelului este determinat doar de un singur eveniment – pronunțarea dispozitivului hotărârii dacă legea nu prevede altfel.

Faptul neparticipării la pronunțarea dispozitivului hotărârii, momentul notificării/comunicării dispozitivului hotărârii judecătorești participanților la proces, nu influențează data de când începe să curgă termenul de 30 de zile de contestare a hotărârii judecătorești prin depunerea cererii de apel.

În corespundere cu art. 369, alin. (1), lit. b) din Codul de procedură civilă instanța de apel restituie printr-o încheiere cererea, dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Din materialele cauzei rezultă că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost adoptat, la 25 ianuarie 2023.

În circumstanțele cauzei civile respective, termenul de declarare a apelului de 30 de zile a început să curgă, de la 26 ianuarie 2023, ziua imediat următoare datei adoptării dispozitivului hotărârii contestate și a expirat la 24 februarie 2023.

Corneliu Filipaș și-a exercitat dreptul de contestare a hotărârii instanței de fond la 16 iunie 2023, după expirarea termenului. Totodată, recunoscând omiterea termenului, a solicitat repunerea în termen, menționând că careva citații în legătură cu examinarea cauzei privind determinarea domiciliului copiilor minori cu mama și încasarea pensiei de întreținere nu a recepționat, iar prin telefonogramă cu adevărat a fost informat despre examinarea cauzei doar privind desfacerea căsătoriei.

Instanța de recurs respinge ca fiind declarativ argumentul lui Corneliu Filipaș precum că a cunoscut că pe rolul instanței de judecată s-a aflat doar cauza civilă prin care Mariana Filipaș a solicitat doar desfacerea căsătoriei cu care a fost de acord, or, la 04 martie 2022 a recepționat copia încheierii din 25 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care s-a acceptat spre examinare cererea de chemare în judecată depusă de către Mariana Filipaș privind desfacerea căsătoriei și determinarea domiciliului copiilor minori cu mama, fapt confirmat prin avizul de recepție DS8006386451AS. (f.d.12, vol. I)

Prin urmare, Corneliu Filipaș din data de 04 martie 2022 a cunoscut că Mariana Filipaș prin intermediul instanței de judecată a solicitat desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori cu ea. Astfel, nefiind de acord cu această pretenție Corneliu Filipaș, având suficient timp până la pronunțarea hotărârii 25 ianuarie 2023,

nu a beneficiat de drepturile sale și nu a depus referință/acțiune reconvențională, deci este neîntemeiat și argumentul invocat în recurs precum că instanța de fond l-a privat de acest drept.

Totodată, instanța de recurs respinge argumentul precum că Corneliu Filipaș nu a fost citat despre data, ora și locul examinării cauzei, or, prin prisma art. 102, alin. (4⁴) din Codul de procedură civilă participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară. La caz, Corneliu Filipaș la data de 04 martie 2022 a recepționat citația prin care instanța de fond l-a chemat pe data de 15 martie 2022 în ședința de judecată, deci, acesta nu mai poate invoca încălcarea acestui drept al său. (f.d.12,vol.I)

La fel prin telefonogramă a fost notificat de către greșierul instanței de judecată despre ședința din 22 noiembrie 2022, iar Corneliu Filipaș la rândul său a comunicat despre faptul că cunoaște despre ședința de judecată. (f.d.44, vol.I)

În conformitate cu prevederile art. 116, alin. (1) din Codul de procedură civilă persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță.

Corneliu Filipaș a beneficiat de acest drept și a solicitat repunerea în termenul de declarare a apelului, invocând faptul că termenul a fost omis, deoarece nu a avut posibilitatea reală să primească hotărârea instanței de fond și să-și realizeze dreptul de a o contesta în termen. În acest sens a menționat că în perioada 28 ianuarie 2023-01 iunie 2023 s-a aflat peste hotarele țării și abia la 15 iunie 2023 a luat cunoștință cu copia dispozitivului.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține ca fiind neîntemeiat acest argument, or, faptul că a aflat despre hotărârea contestată la 15 iunie 2023, când a revenit în țară, nu constituie prin prisma art.116, alin. (1) din Codul de procedură civilă temei de repunere în termen. Instanța de recurs subliniază că recurentul, cunoscând că pe rolul instanței de judecată se află cauza civilă unde are calitatea de pârât nu a depus diligență în scopul apărării drepturilor sale și să se intereseze de soluția adoptată în cauză.

În aceste circumstanțe se constată temeinicia concluziei instanței de apel privind omiterea nejustificată de către Corneliu Filipaș a termenului de contestare cu apel a hotărârii din 25 ianuarie 2023 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, ori recurentul, cunoscând cu certitudine despre inițierea procesului civil împotriva sa, fiind interesat în soarta soluționării litigiului în care are statut de pârât, trebuia să demonstreze un rol activ, manifestând un comportament de bună-credință față de drepturile și obligațiile sale procedurale.

Conform jurisprudenței CEDO participanții procesului de judecată urmează să-și asume un rol activ, urmărind cu diligență derularea procesului său și să dispună cu bună-credință de drepturile sale procedurale.

Conform art. 56, alin. (3) din Codul de procedură civilă participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Buna-credință prezumă că partea este obligată la intervale rezonabile de timp să manifeste diligență și să se intereseze de mersul dosarelor despre care cunosc cu certitudine că se află pe rolul instanței și să respecte termenele prevăzute de lege.

Mai mult, instanța de recurs reține că recurentul la 04 martie 2022 a aflat că a fost acționat de către Mariana Filipaș în instanța de judecată, iar la 25 ianuarie 2023 a fost pronunțată hotărârea, pe când Corneliu Filipaș a părăsit hotarele țării la 28 ianuarie 2023. Astfel, se atestă că pe toată perioada în care cauza civilă menționată s-a aflat pe rolul instanței de judecată Corneliu Filipaș a fost în țară și a dispus de suficient timp pentru a-și exercitat drepturile sale procesuale și de a se interesa de mersul dosarului.

Mai mult, dispozitivul hotărârii instanței de fond a fost publicat pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată la 26 ianuarie 2023, fiind accesibil tuturor participanților la proces, inclusiv și lui Corneliu Filipaș.

În urma celor relatate Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține ca fiind corectă concluzia instanței de apel privind respingerea cererii cu privire la repunerea în termen de declarare a apelului și restituirea apelului declarat de către Corneliu Filipaș din motivul depunerii acestuia în afara termenului legal, ori neexercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea din drept, afară de cazul când legea dispune altfel.

Cu privire la acest aspect Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat în cauza Van Harn v. Germania (nr.7557/03 din 11 septembrie 2007) că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție.

Conjunctura relevantă certifică faptul că, în speță, nu se profilează circumstanțe care ar justifica omiterea termenului procedural de declarare a apelului.

Sub acest aspect instanța de recurs notează că legiuitorul a instituit termen imperativ pentru exercitarea căii de atac, asigurând astfel stabilitatea raporturilor juridice dintre părți și evitarea incertitudinii pentru o perioadă îndelungată de timp, în care apar, derulează și se modifică o complexitate de relații dintre părți sub egida unor norme de drept distincte. Deci, admiterea exercitării unei căi de atac în afara termenului legal ar constitui o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și respectiv, o soluție inadmisibilă în conjunctura ordinii de drept naționale.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat în jurisprudența sa că reglementarea referitoare la formalitățile și termenele, ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac, urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste reguli să fie aplicate. Or, aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume să garanteze securitatea juridică fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventualii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu mult timp în urmă, plecând de la elemente de probă cărora nu li s-ar mai putea acorda credit și care ar fi incomplete din cauza timpului scurs (cauza Brumărescu v. România, cauza Marckx v. Belgia).

Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că soluția instanței de apel este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

Ținând cont de cele menționate și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este legală, iar argumentele invocate în cererea de recurs sunt neîntemeiate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

Reieșind din cele expuse, în baza art. 427, lit. a) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de către Corneliu Filipaș, reprezentat de avocatul Natalia Gratii.

Se menține încheierea din 26 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău emisă în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Mariana Filipaș împotriva lui Corneliu Filipaș, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului s. Rîșcani, mun. Chișinău privind desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă